

Sygn. akt I CZ 42/18

POSTANOWIENIE

Dnia 26 kwietnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Dończyk (przewodniczący)

SSN Maria Szulc

SSN Katarzyna Tyczka-Rote (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa Skarbu Państwa - Naczelnika Urzędu Skarbowego w N.
przeciwko T.S.

o uznanie czynności prawnych za bezskuteczne,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 26 kwietnia 2018 r.,

zażalenia pozwanego

na postanowienie Sądu Apelacyjnego w R.

z dnia 8 lutego 2018 r., sygn. akt I ACa [...] /16,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 25 maja 2017 r. Sąd Apelacyjny w R. oddalił apelację pozwanego T.S. od wyroku Sądu Okręgowego w T. z dnia 12 maja 2016 r. w sprawie z powództwa Skarbu Państwa - Naczelnika Urzędu Skarbowego w N. o uznanie czynności prawnych za bezskuteczne oraz orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego.

Pełnomocnik pozwanego w ustawowym terminie złożył wniosek o sporządzenie na piśmie uzasadnienia wyroku i jego doręczenie. Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem został mu doręczony w dniu 9 czerwca 2017 r. W dniu 8 sierpnia 2017 r. pozwany, nie spełniający wymagań z art. 87¹ § 2 k.p.c., wniósł podpisaną przez siebie skargę kasacyjną. Został wezwany do uzupełnienia jej braków przez jej sporządzenie i podpisanie przez pełnomocnika w osobie adwokata lub radcy prawnego - w terminie tygodniowym pod rygorem jej odrzucenia. Z zachowaniem tego terminu pełnomocnik pozwanego złożył skargę kasacyjną w dniu 4 września 2017 r. Sąd Apelacyjny w R. postanowieniem z dnia 8 września 2017 r. odrzucił ją wyjaśniając, że pozwany nie miał zdolności do sporządzenia skargi osobiście, wobec czego podjęta przez niego czynność była bezskuteczna, a z kolei uzupełnienie braków skargi przez dostarczenie jej w formie dokumentu przygotowanego i podpisanego przez profesjonalnego pełnomocnika nastąpiło z uchybieniem terminu dwumiesięcznego przewidzianego w art. 398⁵ § 1 k.p.c. Zażalenie pozwanego na to rozstrzygnięcie Sąd Najwyższy oddalił postanowieniem z dnia 6 grudnia 2017 r., podkreślając niedochowanie terminu złożenia skargi kasacyjnej oraz wadliwość wdrożonej przez Sąd Apelacyjny procedury naprawczej, która nie mogła zostać zastosowana w wypadku złożenia skargi kasacyjnej z naruszeniem art. 87¹ § 2 k.p.c.

Pozwany - reprezentowany przez adwokata - wniósł wówczas o przywrócenie mu terminu do wniesienia skargi kasacyjnej argumentując, że uchybienie nastąpiło bez jego winy, gdyż było konsekwencją błędnego przekonania, wywołanego nieprawidłowym wezwaniem go przez Sąd Apelacyjny do uzupełnienia skargi złożonej przez niego, a ponadto, że nie mógł przypuszczać,

iż profesjonalny pełnomocnik złoży skargę z przekroczeniem ustawowego terminu. Do wniosku dołączył skargę kasacyjną.

Postanowieniem z dnia 8 lutego 2018 r. Sąd Apelacyjny w R. oddalił wniosek pozwanego o przywrócenie terminu i odrzucił jego skargę kasacyjną. Wyjaśnił, że w razie sporządzenia skargi kasacyjnej z naruszeniem art. 87¹ § 2 k.p.c. podlega ona odrzuceniu *a limine* bez wdrażania procedury naprawczej, z uwagi na brak zdolności postulacyjnej skarżącego. Wskazana we wniosku przyczyna mająca uzasadniać przywrócenie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej nie może usprawiedliwiać uznania, że pozwany bez swojej winy uchybił temu terminowi. Błędne wezwanie do uzupełnienia skargi nie mogło uchylić następstw wniesienia skargi przez profesjonalnego pełnomocnika po upływie terminu przewidzianego w przepisie art. 398⁵ § 1 k.p.c.

Żalący zaskarżył orzeczenie Sądu Apelacyjnego w całości i wnosił o jego uchylenie. Wyjaśnił, że domaga się przeprowadzenia na podstawie art. 380 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ i art. 394¹ § 3 k.p.c. kontroli prawidłowości postanowienia o oddaleniu wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej, uchylenie zaskarżonego postanowienia i nadanie skardze kasacyjnej biegu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sposób sformułowania zażalenia, w szczególności wskazanie na potrzebę przeprowadzenia kontroli prawidłowości postanowienia o odmowie przywrócenia terminu do wniesienia skargi kasacyjnej na podstawie art. 380 k.p.c., wskazuje na to, że skarżący w rzeczywistości objął zażaleniem jedynie postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej, przyjmując, że postanowienie oddalające wniosek o przywrócenie terminu nie podlega odrębnemu zaskarżeniu. Zażalenie zostało więc rozpoznane zgodnie z takim rozumieniem intencji skarżącego.

Zgodnie z art. 87¹ § 1 k.p.c., w postępowaniu przed Sądem Najwyższym obowiązuje bezwzględny przymus adwokacko-radcowski. Zasada ta doznaje wyjątku jedynie w postępowaniu o zwolnienie od kosztów sądowych oraz o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego, oraz gdy stroną, jej organem, jej przedstawicielem ustawowym lub pełnomocnikiem jest sędzia, prokurator, notariusz

albo profesor lub doktor habilitowany nauk prawnych, a także gdy stroną, jej organem lub jej przedstawicielem ustawowym jest adwokat, radca prawny lub radca Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej.

Niezachowanie powyższego wymogu, polegające na osobistym sporządzeniu skargi kasacyjnej przez stronę, nie może być sanowane i nie wymaga przeprowadzenia postępowania naprawczego. Nieusuwalna wada skargi kasacyjnej wniesionej przez stronę pozbawioną zdolności postulacyjnej skutkuje koniecznością jej odrzucenia *a limine* (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 czerwca 2017 r., IV CZ 33/17, nie publ.; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 czerwca 2016 r., I CZ 40/16, nie publ.). Z tej przyczyny kognicja Sądu Najwyższego podczas rozpatrywania zażaleń wniesionych przeciwko postanowieniom o odrzuceniu środka zaskarżenia ze względu na brak zdolności postulacyjnej strony skarżącej ogranicza się tylko do badania, czy rzeczywiście doszło w sprawie do naruszenia art. 87¹ § 1 k.p.c. Nieistotne pozostaje przy tym, z jakich powodów doszło do naruszenia tego przepisu przez stronę (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 listopada 2013 r., V CZ 55/13, nie publ.; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 2016 r., III CZ 7/16, nie publ.). Odrzuceniu skargi kasacyjnej z powodu braku zdolności postulacyjnej nie stoją na przeszkodzie nawet takie okoliczności jak brak pouczenia o sposobie zaskarżenia orzeczenia, czy też jego niepełny lub nieprecyzyjny charakter (zob. m.in. postanowienia SN: z dnia 19 marca 1998 r., I CZ 21/98, niepubl. oraz z dnia 19 sierpnia 2004 r., V CZ 79/04, niepubl.). Nieznajomość przepisów prawa nie może być uznana za przyczynę niezawinioną w rozumieniu art. 168 § 1 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 31 maja 2006 r., IV CZ 37/06, nie publ.). Odpis wyroku Sądu Apelacyjnego z uzasadnieniem został doręczony ówczesnemu pełnomocnikowi pozwanego, który miał obowiązek pouczyć go o wymaganiach związanych z wniesieniem skargi kasacyjnej; należyta staranność powinien też zachować w tym zakresie sam pozwany. W tej sytuacji złożenie skargi kasacyjnej w dniu 4 września 2017 r. przez ustanowionego w tym dniu przez pozwanego profesjonalnego pełnomocnika z wyboru, które było czynnością dokonaną z naruszeniem ustawowego terminu do wniesienia tej skargi, określonego w art. 398⁵ § 1 k.p.c., nie było czynnością niezawinioną przez pozwanego.

Sąd Apelacyjny słusznie więc nie przywrócił pozwanemu terminu do wniesienia skargi kasacyjnej. Skarga złożona wraz z wnioskiem o przywrócenie terminu była w sposób oczywisty spóźniona (termin do jej wniesienia upłynął w dniu 9 sierpnia 2017 r.) i prawidłowo została odrzucona przez ten Sąd z powołaniem się na art. 398⁶ § 2 k.p.c.

Z przytoczonych względów zażalenie podlegało oddaleniu na podstawie art. 394¹ § 3 w zw. z art. 398¹⁴ k.p.c.

jw

ał